

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Extrauagans Ioan. xxij. Super illius. contra magos magicasque
superstitiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

& exerceant, vt heretici sunt habendi & vitandi: alias auctoritas Apostoli introducta prædicta. hereticum hominem post primam & secundam correctionem deuita: tanquam impertinens ad propositum effect inducitur. Sed demones inuocantes, & eisdem sacrificantes, magicam artem sunt in hoc sectantes, & exerceant: ergo ut heretici sūt ab Ecclesia Dei habendi & vitandi. Et sequitur: Illud etiam non est omittendum, quod quædam scelerata mulieres, retro post satanam conuersæ demonum illusionibus & phantasmibus seductæ, credunt & profitentur se nocturnisq; horis cum Diana dea paganorum, vel cum Harodiade & innumera multitudine mulierum, æquitate super quasdam bestias, & multarum terrarū spatia in tenebris noctis silentio pertransire, eiusque illusionibus velut dominae obedire, & certis noctibus ad eius seruitium euocari. Sed vitant hæc sola in perfidia sua periissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent: nā innumera multitudo hac falsa opinione decepta, hæc vera esse credunt, & credendo a recta fide deuiant, & errore paganorum inuoluuntur, cum aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deū arbitrantur. Quia propter sacerdotes per Ecclesias sibi commissas, populo Dei omni instantia prædicare debent, vt nouerint hæc omnino falsa esse, & nō a diuino, sed a maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari. hæc ibi.

Ex his apparet, quod prædictæ sceleratæ mulieres, in perfidia perseverant, à recta via deuiant atque fide, & earum mentibus infidelibus demones se obijciunt & deludunt. Si ergo istæ mulieres, de quibus non constat, quod sacrificia offerant demonibus inuocatis, perfidæ & infideles & a recta via deuiantes in præfato decreto in concilio Aquirensi dictæ & habitæ sunt; & per consequens, si baptizatae sunt, vt hereticæ habendæ sunt: quia Christianam a recta via & fide deuiant, & infidelitatem recipere, est proprie hereticare; quanto magis Christiani, honorem patriæ exhibentes & sacrificantes demonibus, inuocatis, dicendi & habendi sunt perfidæ, a recta fide deuii, & infideles infidelitate Christianorum, quæ est hæresis, & per consequens heretici sunt habendi: Reuera sic. Et 24. q. 3. c. Quidam heretici ubi secta hereticorum, & eorum nomina numentur, dicitur sic: Ophitæ colubro nominati sunt. Coluber enim græce ὄφίς dicitur: colunt enim serpentes. & eod. cap. Cainam inde sic appellati, quoniam Cain adorant, & eod. cap. Angelici vocati, quia angelos colunt. Si ergo colentes serpentes, Cain, seu Angelos, heretici sunt iudicati: non longe melius demones colentes, adorantes, vel sacrificantes heretici sunt censendi? Reuera sic. Quanto enim magis creatura elongatur a perfectione diuinitatis, tanto est grauius scelus ei honorem patriæ impendere. Et cum demones (etsi nō ratione nature, saltem ratione culpæ) magis elongentur a Deo, quàm alia creatura, idcirco grauius est eos adorare. Et cum Angelos colere sit hæresis scelus, et tales sint per allegatū cunctos hereticos, computati, multo fortius demones

A nes colere, adorare, vel quouis modo alio sacrificare sapit hæresim manifeste, & per consequens tales scelus huiusmodi perpetrantes vt heretici sunt ab Ecclesia iudicandi.

Hanc conclusionem seu casum determinat dominus Ioannes Papa XXI. in extrauagane; Super illius specula. tenoris sequentis.

9 Extrauagans Ioannis xxii. contra Magos, magicaq; superstitiones.

SUPER illius specula, quamuis immeriti, Scius fauente clementia, qui primum hominem humani quidem generis protoplasti, terrenis prælatum, diuinis virtutibus adornatum, conformem & consimilem imaginem suam fecit, reuocauit profugum legem dando, ac demum liberauit captiuum, reuenerit perditum, & redemit venditum merito suæ passionis, vt contemplaremur ex illa super filios hominum: qui Christianæ religionis cultu Deum intelligunt & requirunt: dolenter aduertimus, quod etiam cum nostrorum turbatione viscerum cogitamus, quamplures esse solo nomine Christianos, qui relicto primo ueritatis lumine, tanta errore caligine obnubilantur, & cum morte fedus ineunt, & pactam faciunt cum inferis: demones namque immolat: hos adorant; fabricant, ac fabricari procurant imagines: annulum uel speculum, vel phialam, vel rem quamcumque aliam magice ad demones inibi alligandos ab his petunt, respōsa ab his recipiunt, & pro implendis prauis suis desiderijs auxilia postulat, pro

C strorum turbatione viscerum cogitamus, quamplures esse solo nomine Christianos, qui relicto primo ueritatis lumine, tanta errore caligine obnubilantur, & cum morte fedus ineunt, & pactam faciunt cum inferis: demones namque immolat: hos adorant; fabricant, ac fabricari procurant imagines: annulum uel speculum, vel phialam, vel rem quamcumque aliam magice ad demones inibi alligandos ab his petunt, respōsa ab his recipiunt, & pro implendis prauis suis desiderijs auxilia postulat, pro

D re feciditissima fetidam exhibent seruitutem (prohdolor) huiusmodi morbus pestifer, nunc per mundum solito amplius conualefcens, successiue grauius inficit Christi gregem. Cum igitur ex debito suscepti pastoralis officij, oues oberrantes per deuia, teneamur ad caulas Christi reducere, et excludere a grege Dominico morbidas, ne alias corrumpant: Hoc edicto in perpetuum ualituro, de consilio fratrum nostrorum, monemus omnes & singulos renatos fonte baptismatis, in uirtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione anathematis præcipiētes eisdem, quod nullus ipsorum, aliquid de peruersis dictis dogmatibus docere ac addiscere audeat, vel, quod execrabilius ac quomodolibet alio, in aliquo illis uti. Et quia dignum est quod hi, qui per sua opera peruersa spernunt Altissimum, pœnis suis pro culpis debitis percillantur. † Nos in

E

† al. honora-
tur.

omnes & singulos, qui cōtra nostra saluber-
rīma monita & mādata facere de prædictis
quicquam presumpserint, excommunica-
tions sententiam promulgamus, quam ipsos
incurrere volumus ipso facto: statuentes fir-
miter, quod præter pœnas prædictas, con-
tra tales, qui admoniti de prædictis, seu præ-
dictorum infra octo dies a monitione com-
putandos præfata, a præfatis non se corre-
xerint, ad infligendas pœnas omnes & sin-
gulas, præter bonorum confiscationem dū-
taxat, quas de iure merentur hæretici, per
suos competentes iudices procedatur: Ver-
um cum sit expediens, quod ad hæc tam
necanda omnis via, omnique occasio præ-
cludatur, de dictorum nostrorum fra-
trum consilio uniuersis præcipimus, & man-
damus, quod nullus eorum libellos, scriptu-
ras quascumque de præfatis damnatis erro-
ribus quicquam continentes, habere, aut te-
nere, uel in ipsis studere præsumat; quin po-
tius volumus, & in uirtute sanctę obediētię
cūctis præcipimus, quod quicunq; de scrip-
turis præfatis, uel libellis quicquam habue-
rint, infra octo dierum spatium ab huiusmo-
di edicti nostri notitia computandum, to-
tum, & in toto, & cum qualibet sui parte abole-
re, & cōburere teneantur: alioquin volumus,
quod incurrant sententiā excommuni-
cationis ipso facto, processuri contra con-
temptores huiusmodi (cum constiterit) ad
pœnas alias gravioras, Datum Auinione.
10 Hic autem considerandum est, quod illa præ-
dicta, quę ponuntur a Ioan. Andr. & Ioan. Mo-
nacho, & ab Archidiacono super e. acculatus. §.
fanc. & uerbo, Saperent, scilicet, ad aras idolorū
necarias preces emittere: sunt ista sacrificia offer-
re: responsa ex petere, &c. & ea, quę ponuntur
etiam in extrauagante prædicta domini Ioan.
XXII. super illius specula, scilicet, demones in-
uocare: adorare: sacrificia offerre, &c. non sunt
sumenda, nec intelligenda copulatiue, ut om-
nia simul iuncta sapiant hæresim, & non alias;
immo quodlibet illorum sapit hæresim manife-
ste. Qui enim Machometum in suum auxilium
inuocaret, esto quod aliud ei non faceret, mani-
feste in heresim incidere. Similiter, qui in hono-
rem eius aram sibi constitueret. Idem etiam con-
similiter & de demone est dicendum: nam quod
libet illorum, scilicet inuocare: aram construere
sacrificare, & cetera, actus sunt latrię, qui soli do-
mino Deo debent offerri, Si ergo aliquis illorum
actuum fiat, in honorem diaboli uel Machometi,
sapit hæresim manifeste.

11. Secundus casus, seu conclusio est: quod si
demonis inuocantes non exhibeant demonibus
inuocatis honorem latrię, sed exhibeant hono-

† al. publica-
tionē.

re hiperdulia, uel dulia, modo in antea explicata
to, & de hoc clare sunt confessi iudicialiter, uel
conuicti: tales non ut fortilegi, sed ut hæretici in
dicio. Ecclesia sunt habendi: & per consequens
si resipiscant, errore & hæresi primitus abura-
ta, sunt perpetuo immurandi ut hæretici pœniten-
tes. Si autem non resipiscant, sunt ut impenitentes
hæretici feriendi: uel si aburant, & relabuntur
sunt plectendi per omnia sicut ceteri hæretici.

12. Hic casus, seu conclusio, quamquam ex pri-
ma conclusione satis pateat antefacta, potest ni-
hilominus breuius sic conuinci, honor enim du-
lię alicui exhibetur dupliciter, uel duplici de cau-
sa. prima est in signum sanctitatis, & hac de cau-
sa Abraham, Loth, & Manue, Angelos adorantur:
ut de Abraham patet Ge. 18. & de Lot Gen. 19.
& de Manue. Iud. 13. Hac etiam de causa Assue-
rus Mardochei, & Salmanasar Thobiam super
alios honorantur. de Assuero patet Hester 3. &
de Salmanasar Tobia: 1. Hac etiam de causa An-
geli beati, & sancti, qui sunt in patria, a nobis
adorantur, & honore dulię festiuantur.

13. Secunda causa est, in signum gubernationis,
iurisdictionis, & potestatis. Et hac de causa Na-
tham propheta, & Bersabee mater Salomonis,
David Regem adorantur, ut patet 3. Reg. 1. Hac
etiam de causa Pontifices, Reges, & alij regimi-
ni præfidentes, ut Dei uices in regimine gerentes,
a suis subditis honore dulię uenerantur. Si ergo
aliquis honorem dulię exhiberet, facto se crede-
re ostenderet, illum, cui talem honorem dulię
exhiberet, sanctum, & Dei amicum fore, uel gub-
ernatorem, uel rectorē a Deo constitutum esse;
& sic Deum in eos tanquam in sibi charo, &
amico, uel in uicario suo principaliter honora-
ret. Nam cum sancto honor dulię exhibetur,
Deus in sancto principaliter honore latrię adora-
tur: & cum Pontifex, & ex uel regimini præfidentis,
honore dulię ueneratur: & ideo in huiusmodi
honoribus, qui sanctis & Ecclesię rectorib; exhibe-
ntur, & mundi principibus, non ipsis, sed Deus
in ipsis principaliter ueneratur. Exhibens ergo
honorem dulię demoni inuocato, ex huiusmodi
facto, & opere exteriori, conuincitur se corde &
mente reputare, ac credere interius demone fore
sanctum; & Dei amicum, & ideo sanctitate
uenerandum: uel fore in mundo rectorē, &
gubernatorem a Deo constitutum: & ideo iurisdic-
tione & potestate reuerendum. Quorum duo-
rum utrumque plane est hæreticū & peruersum
quia sacra scriptura contrariū, & determinatio-
nibus Ecclesię absōnum. Demon enim neque
sanctus, neque Dei amicus est; immo in culpa &
malitia obstinatus est: neque in mundo a Deo
gubernator, neque rector constitutus est; immo
teruis captiuatus est, & falsator, & deceptor, ut
in sacris canonibus, et etiam præcedentibus con-
stat plane. Quare conuincitur, quod demonibus
honorem dulię exhibentes, non ut fortilegi,
sed ut hæretici sunt habendi; & hæreticorum y-
legibus non procul pulsus, alijs anfractibus feri-
endi.

14. Tertius casus, seu conclusio est, si si demo-
nes

nes inuocantes, seu consulentes, talia peragant, & taliter, quod in eorum inuocationibus & consultationibus non appareat manifeste, quod aliquis honor patrie vel dulce exhibeatur demonibus. inuocatis, modis explicatis in superioribus, vel alijs similibus quibuscunque, tales nihilominus, ut dicitur, non ut fortilegis, sed ut haeretici iudicio. Eo deus sunt habendi. Quod sic patet, inuocare, non in sacra scriptura pro actu patrie sumitur: unde gl. super illud Gen. 4. Ille incipit inuocare nomen Domini, dicit sic: Inuocare, idem est, quod colere, & deprecari.

Item glo. super illud Ioel 2. Omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, dicit sic: inuocauerit se subiiciendo, & colendo. Et Papias exponens quod est inuocare, dicit sic: Inuocato, ad orationem supplicii prece poscitur. Inuocare etiam ut actus patrie a Deo praecipitur, Psalmus, Immola Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis; et uiam meam, & honorificabis me. Et Isaias 55. Querite Dominum dum inueniri potest, inuocare eum dum prope est. Inuocare inter actus patrie enumeratur, & ponitur, unde Psal. Audi populus meus, & loquar Israel, non in sacrificijs arguam te: holocausta autem in conspectu tuo sunt semper: non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos: & enumeratis patrie actibus multis, dicit ita: Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua, & inuoca me in die tribulationis. Inuocare, ut actus patrie fieri demoni a Deo interdicitur, unde Iudic. 10. Reliquistis me & coluistis Deos alienos: ite & inuocare Deos, quos elegistis. Et 3. Regum 28. dixit Haalias sacerdotibus Baal: Inuocate nomina Deorum uestrorum: & ego inuocabo nomen domini Dei mei. Quia ergo inuocare pro actu patrie sumitur & inter actus patrie enumeratur & ponitur, & ut verus actus patrie exhiberi Deo praecipitur, & ut actus patrie fieri demoni interdicitur, ergo si demon a Christiano inuocetur, ubi aliud non apparet, actus patrie demoni offertur, quod sapit haeresim manifeste, & tales, ut haeretici sunt habendi, iuxta primam conclusionem: Nonne inuocantes Machometum sunt haeretici habendi? Vtique, & nunquid non plus inuocantes demones? Concordat Beatus Thomas ut dictum est supra in prima conclusione istius questionis; & concludit naque sic: In omnibus namque est apostasia a fide, propter pactum inuitu cum demone, vel verborenus; si inuocatio interfit: vel factio aliquo, etiam si sacrificia desint: non enim potest homo duobus dominis seruire, ut dicitur Marci 8. haec Thomas.

E ad euentiam autem tertie conclusionis est diligenter attendendum, quod in inuocationibus demonum, ad petitionem est acutius attendendum: Nam si petitur quod excedit demonis facultate, ut sunt futura a Dei vel hominis arbitrio mere dependentia vel uoluntate, ut resuscitatio mortui, quod petitur Saul per Pythonissam: vel certificatio mortui vel uitae: quod a Beelzebub petitur Ochozias, ut patet 4. Regum 1. vel hominem cogere ad peccatum, & similia: & tunc ex huiusmodi

A di petitione haeretici iudicantur: quia protestantur se credere, demonem fore Deum. *uidetur de his magis: Ch. 2. q. 6. lib. 2. cap. 7. h. 1. q. 2. c. 1.*

COMMENT. LXVIII.

Q Vae hac quaestione traduntur, frequentia etiam sunt & ab Inquisitoribus diligenter cognoscenda, cum inter cetera grauissima scelera, hoc etiam de inuocandis demonibus multos in repub. Christiana diuinae legis proditores inuaserit. Persequitur uero Eymericus hanc tractationem diligenter, quae tradunt ferme omnes qui contra haeticos scribunt.

B Repertorium Inquisitorum uerbo, demon. §. utrum demones inuocantes. Locatus in opere iudiciali uerbo, inuocare. & uerbo, diuinationes. & uerbo, apostasia. Tabienfis in summa uerbo, Inquisitor. 33. nu. 3. 4. Zanchinus tractat. de haeret. c. 22. Albertinus de agnos. assert. q. 11. nu. 4. & seq. Paulus Grillandus tract. de sortil. quest. 10. & 11. Alfonso Castus, lib. 1. c. 13. de iusta haeret. punitione. Simancas de catho. insti. tit. 21. Bernardinus Diaz in praetica criminali canonica cap. 100. & 101. Bernardus Comensis in lucerna Inquisitorum, uerbo, demones. §. 1. & 2. sanctus Antoninus in summa p. 2. tit. 12. c. 5. §. 1. Aegidius Romanus, lib. 2. sentent. dist. 7. q. 3. art. 3. & communiter theologi ead. dist. 7. & de materia huius questionis tractat plene Iacobus Sprenger in Malleo Maleficarum. B. Thomas 2. 2. q. 95. art. 4. Squillacensis tract. de fide catho. c. 9. & 10. & Hispani habemus hanc tractationem in legib. septipartitis par. 7. tit. 23. sunt & alij qui haec tractant, se hinc copiosius.

C dist. 7. & de materia huius questionis tractat plene Iacobus Sprenger in Malleo Maleficarum. B. Thomas 2. 2. q. 95. art. 4. Squillacensis tract. de fide catho. c. 9. & 10. & Hispani habemus hanc tractationem in legib. septipartitis par. 7. tit. 23. sunt & alij qui haec tractant, se hinc copiosius.

Hae damnata inuocandi demones consuetudo antiquissima est in orbe terrarum: & in Ecclesia Dei Elchetaia: quidam haeretici, qui circa annos Domini CCXL. exorti sunt, ut ait Nicephorus, lib. 5. ca. 24. his o. eccle. inuocationibus, incantamentisque demonum sunt usi.

D a Inuocantes namque demones quantum ad modum trifarie variantur, &c. Totam hanc quaestionem, quae late patens est, complectitur auctor tribus assertionibus, & singulas copiose comprobat.

Prima est: qui demones inuocant exhibentes eis honorem patrie, qui est cultus soli Deo debitus, ut haeretici sunt habendi.

Secunda est: Inuocantes demones cum honore diuinae, qui est cultus Sancti gloriosus debitus, etiam uelut haeretici sunt tractandi.

Postrema est: Qui demones quouis alio modo inuocant, etiam si nullum eis cultum exhibeant. quia illis se supponere uidentur, haeretici etiam sunt putandi, de singulis agemus suis locis.

b Qui tabula Salomonis intitulatur, ita Barchinensis, & eodex Cardinalis de Gamba in Bononiensis, qui tabula Salomonis intitulantur, in Sabellano, qui clauicula Salomonis intitulatur.

c Quos quidem in libros a necromanticis per me captis auulsi & legi. Prodest ergo malos libros legere, ut errores refutentur eorum, & fraudes gendi detegantur, ne nocere possint, c. Episcopus. 37. dist. 1. per quos autem legi debeant explicui supra in hac 2a parte sup. cap. Fraternitatis, de haeticis, libri uero

Contra inuocantes demones, qui scripserint.

Inuocare demones antiqua superstitio.

Mali libri quatenus legendi.